

Ny kraftledning mellan Sköldnora och Arninge

Rapport 2021:30
Arkeologisk utredning, etapp 1

Stockholms län, Uppland, Upplands Väsby
och Täby kommuner, Fresta och
Täby socknar, fastigheterna
Torslunda 2:5 (2), 2:10 (2) m.fl.

Wivianne Bondesson

Ny kraftledning mellan Sköldnora och Arninge

Rapport 2021:30
Arkeologisk utredning, etapp 1

Stockholms län, Uppland, Upplands Väsby och
Täby kommuner, Fresta och Täby socknar,
fastigheterna Torslunda 2:5 (2), 2:10 (2) m.fl.

Dnr 511-00704-2020

Wivianne Bondesson

Arkeologerna

Statens historiska museer

Arkeologerna

Statens historiska museer

Våra kontor

Linköping

Lund

Mölndal

Stockholm

Uppsala

Kontakt

010-480 80 00

info@arkeologerna.com

fornamn.efternamn@arkeologerna.com

www.arkeologerna.com

Arkeologerna

Statens historiska museer

Rapport 2021:30

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Bildredigering och layout: Åsa Östlund

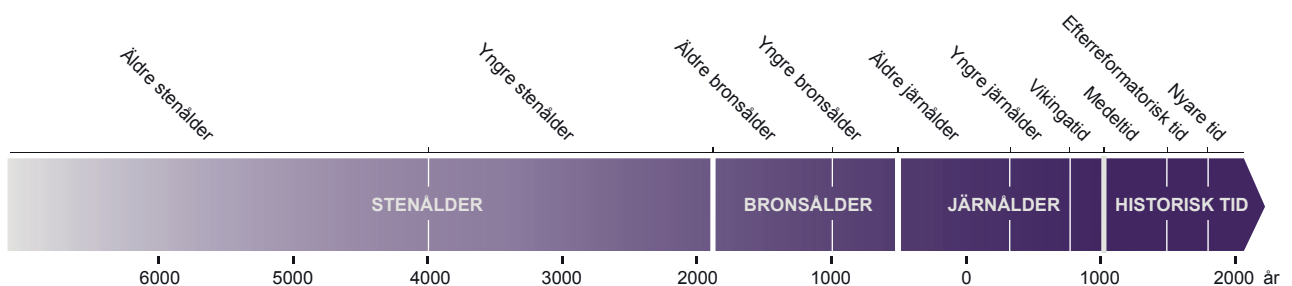
Omslag framsida: Gravfältet Täby 50:1 med gravklot i förgrunden, beläget i kraftledningsgatan. Foto: Wivianne Bondesson.

Omslag baksida: Sentida klotter (Bart Simpson) i övergiven bunker, Täby 438:1. Foto: Wivianne Bondesson.

Tryck/utskrift: Åtta.45 Tryckeri AB, 2021

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Topografi och fornlämningsmiljö	6
Antikvarisk bakgrund	6
Arkeologisk potential inför utredningen	7
Målsättning	7
Metod	17
Resultat	17
Fornlämningar	17
Övriga kulturhistoriska lämningar	19
Möjliga fornlämningar, utredningsobjekt	19
Referenser	21
Historiska kartor	22
Rikets allmänna kartverk	22
Administrativa uppgifter	23
Bilaga. Objekttabell	24

Figur 1. Läget för undersökningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan, skala 1:50 000, och Sverigekartan.

Sammanfattning

Vid utredningens första etapp registrerades 39 objekt och 43 lokaler med sedan tidigare kända lämningar besiktigades. Objekten utgörs av färdväg, stensträngar, lägenhetsbebyggelser eller annan bebyggelse möjligen från år såväl före som efter år 1850, röjningsrösen, möjligt gränsmärke samt möjliga fornlämningar i form av boplatslägen, vars status kan komma att fastställas i etapp 2.

Två objekt, en stensträng och en färdväg bedöms som fornlämningar då de tillkommit före eller omkring år 1850. De 30 sedan tidigare kända objekten föreslås i ett fall få ny bedömning, som fornlämning i stället för möjlig fornlämning.

Tolv nya objekt klassades som övriga kulturhistoriska lämningar och utgörs av röjningsrösen, en bebyggelselämning och ett gränsmärke.

Totalt 25 objekt blev bedömda som möjliga fornlämningar, de flesta boplatslägen men även lägenhetsbebyggelser och ett grav- och boplatsområde, vars status kan fastställas först efter en etapp 2, utredningsgrävning.

Inledning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län har Arkeologerna, Statens historiska museer genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 längs kraftledningen mellan Sköldnora och Arninge, i Upplands Väsby och Täby socknar och kommuner, Uppland. Utredningsresultatet ska fungera som planeringsunderlag inför ombyggnation av luftförande kraftledningar mellan Stora Alby och Arninge parallellt med befintlig ledning som succesivt kommer att rivas. Uppdragsgivare var Vattenfall Eldistribution AB.

Utredningsområdet är tio kilometer långt och mellan 150–250 meter brett.

Topgrafi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget mellan 8–45 meter över havet. Det präglas av åkermark/hagmark i väster delarna och skogsmark i de östra delarna längs befintlig ledningsgata. Jordarterna är sandig morän mellan urbergshällarna och på bergen med glacial och post-glacial lera i dalgångarna. I östra delen finns en sluttning med svall-sediment av grus. Berggrunden utgörs av sur intrusivbergart (granit, granodiorit, monzonit m.m.), ställvis porfyrisk eller ögonförande.

Antikvarisk bakgrund

Utredningsområdet förstagångsinventerades åren 1948 och 1949 och reviderades år 1981.

Inom utredningsområdet finns förhållandevis få forn- och kultur-lämningar registrerade i kulturmiljöregistret (KMR). Inom Fresta socken återfinns fornlämningar som by/gårdstomt och gravfält samt en lokal med två fornlämningsliknande lämningar bedömda som övriga kulturhistoriska lämningar. Inom Täby socken finns fler forn-lämningar såsom stensträngar, gravfält, gravar, grav- och boplatso-mråde, runristning, färdväg och by/gårdstomt. Här finns även objekt bedömda som "övrig kulturhistorisk lämning" bl.a. färdvägar och militära lämningar. Ett par lämningar är bedömda som möjliga lämningar bl.a. en möjlig grav och en möjlig stensträng. Lämningarna är beskrivna i bilaga 1 nedan.

Sedan år 1993 har delar av utredningskorridoren varit föremål för arkeologiska insatser inför byggandet av Norrortsleden. Ett bredare område utreddes först för att senare utmynna i flera slutundersökta platser i den nuvarande vägens sträckning. Det har skrivits historisk landskapsanalys (Essen & Ramström 2005) och gjorts specialinsat-ser av agrara lämningar (Frykberg 1996; Strucke 2008; Grusmark 2005; Harrysson, Ranheden & Strucke 2002). Senare har ytterligare utredningar tillkommit längs delar av utredningsområdet bl.a. för utvidgning av Hagby avfallsanläggning (Bondesson 2001, Lindeberg 2013) för Arningeleden väg 264 (Schierbeck 1993), för kartläggning av den gamla postvägen (Boije & Prenzlau-Enander 2003), för doku-mentation av militära anläggningar längs norra fronten (Björklund 2019) samt för delar av kraftledning (Beckman-Thoor 2008, Boije 2009). Ett av objekten strax utanför Norrortsleden, terrassen Täby 57, har varit föremål för en forskningsundersökning av Stockholms läns museum (Werthwein & Grönwall 2007).

Fornlämningsbilden har under dessa år kompletterats med rik-ligt med lämningar, framför allt gravar, stensträngar, förhistoriska boplatser, historiska bebyggelselämningar, lämningar efter färdvägar och broläggning (Grön 2005). De många undersökningarna i när-området och de fördjupningar de gett upphov till har väsentligt ökat kunskapen om såväl historisk som förhistorisk tid.

I SHM:s lösfyndsregister finns åtta poster i Fresta socken som kan knytas till området söder om utredningsområdet, gården Stora Alby. Det rör sig om fynd som kan kopplas till undersökningar för Norrorts-leden respektive väster om Sandavägen och de är samtliga registrerade

i KMR. De byar som har fynd i lösfyndsregistret inom utredningsområdet i Täby socken är Broby, Såsta, Hagby, Karby, Litsby, Skogberga och Löttinge. Dessa lösfynd återfinns i Kulturmiljöregistret (KMR). Endast i Löttinge finns två fyndposter som ej finns i KMR, inv. nr 22212, gravfynd från gravar 600 meter sydsydväst om Löttinge samt inv. nr 22757, som är två fragment av en tidigare känd runsten.

I Skog & Historias register Skogens pärlor finns inga ytterligare poster registrerade.

Förstudieområdet tangerar ett riksintresseområde, nämligen Skålhamravägen, AB 71, delen i Täby sockn, (Riksintressen för kulturmiljövården i Stockholms län). Motiveringen lyder: Centralbygd, herrgårdslandskap och vägssystem, med rötter i en forntida stormannabygd med anknytning till kungamakten. Landskapet speglar en rik och komplex järnåldersbygd och dess fortsatta utveckling, med den tidiga medeltidens sockenbildning och 1600-talets säterier, med kontinuitet fram i dagens agrarlandskap. Uttryck för riksintresset är delvis äldre vägsträckningar, många runstenar, stensträngssystem och gravfält i anslutning till byar och gårdar. Det öppna odlingslandskapet med bebyggelse i byar och på stora såväl som små gårdar med partier med mer småbrutet landskap och ställvis präglat av storjordbruk

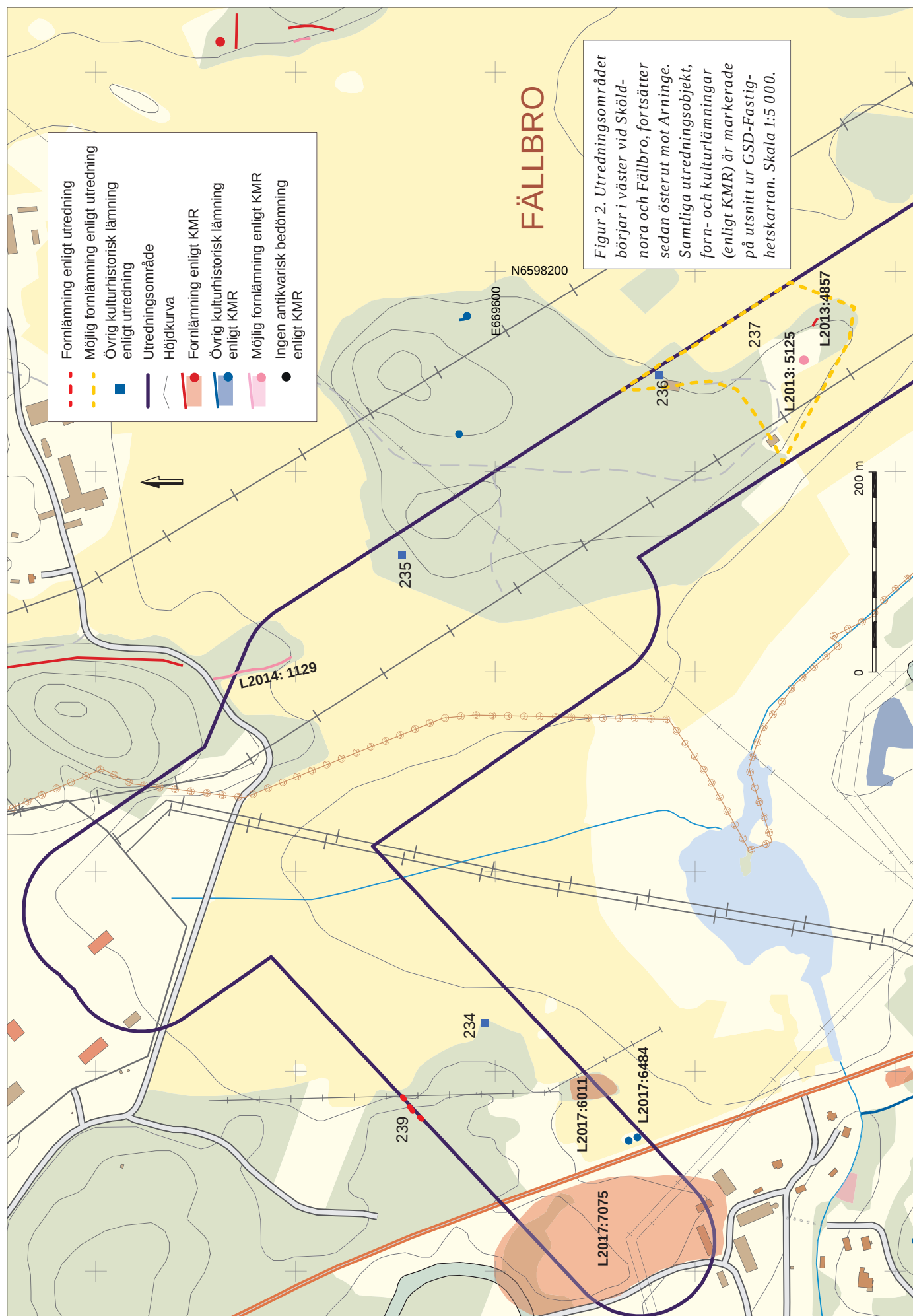
Arkeologisk potential inför utredningen

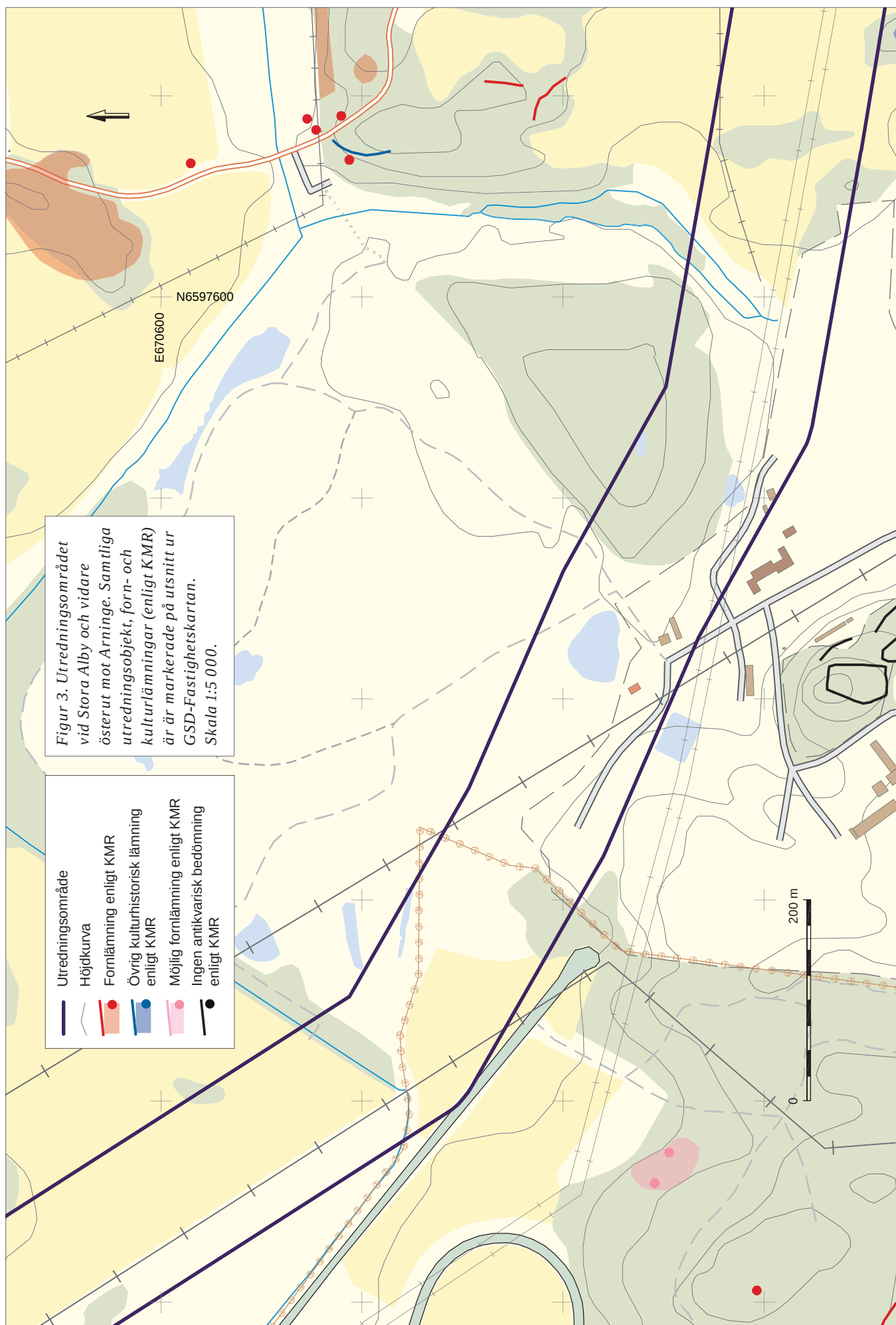
Utredningsområdets högsta punkter höjde sig över havet som enstaka kobbar först för cirka 6000 år sedan. Under yngre stenålder utgjordes området av mindre öar och skär som blev allt större och mer sammanhängande. Under bronsålder tättnar landskapet men det är först under äldre järnålder det mer sammanhängande jordbrukslandskapet träder fram.

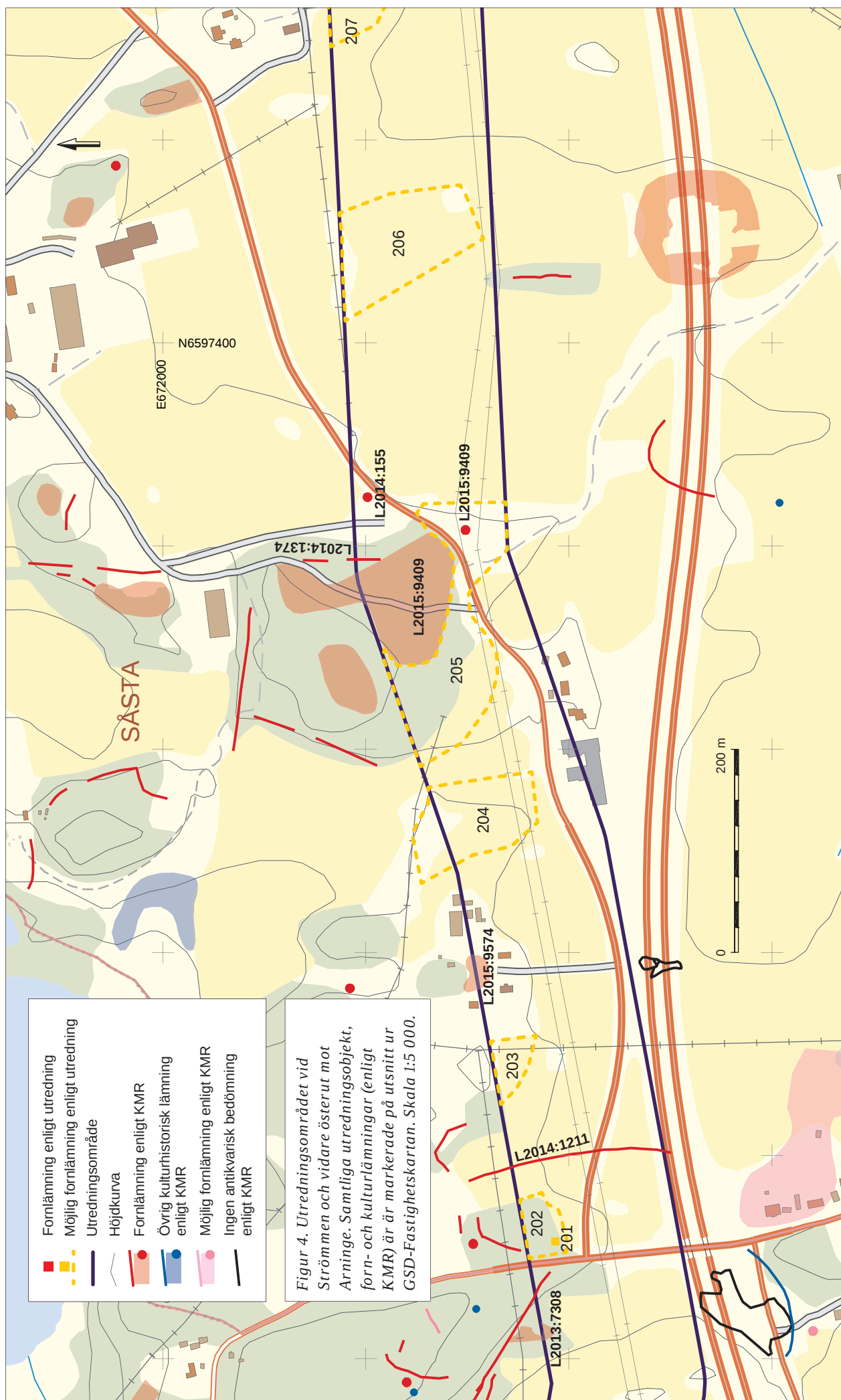
Utifrån dessa förutsättningar är det möjligt att det kan finnas oupptäckta bosättningar såsom kustanknutna stenåldersboplatser i området. Med tanke på rikedomerna av stensträngar och gravar finns även en potential att finna fler av dessa lämningstyper. Sentida lämningar från utmarksbruk, bebyggelse och militära aktiviteter kan också förekomma.

Målsättning

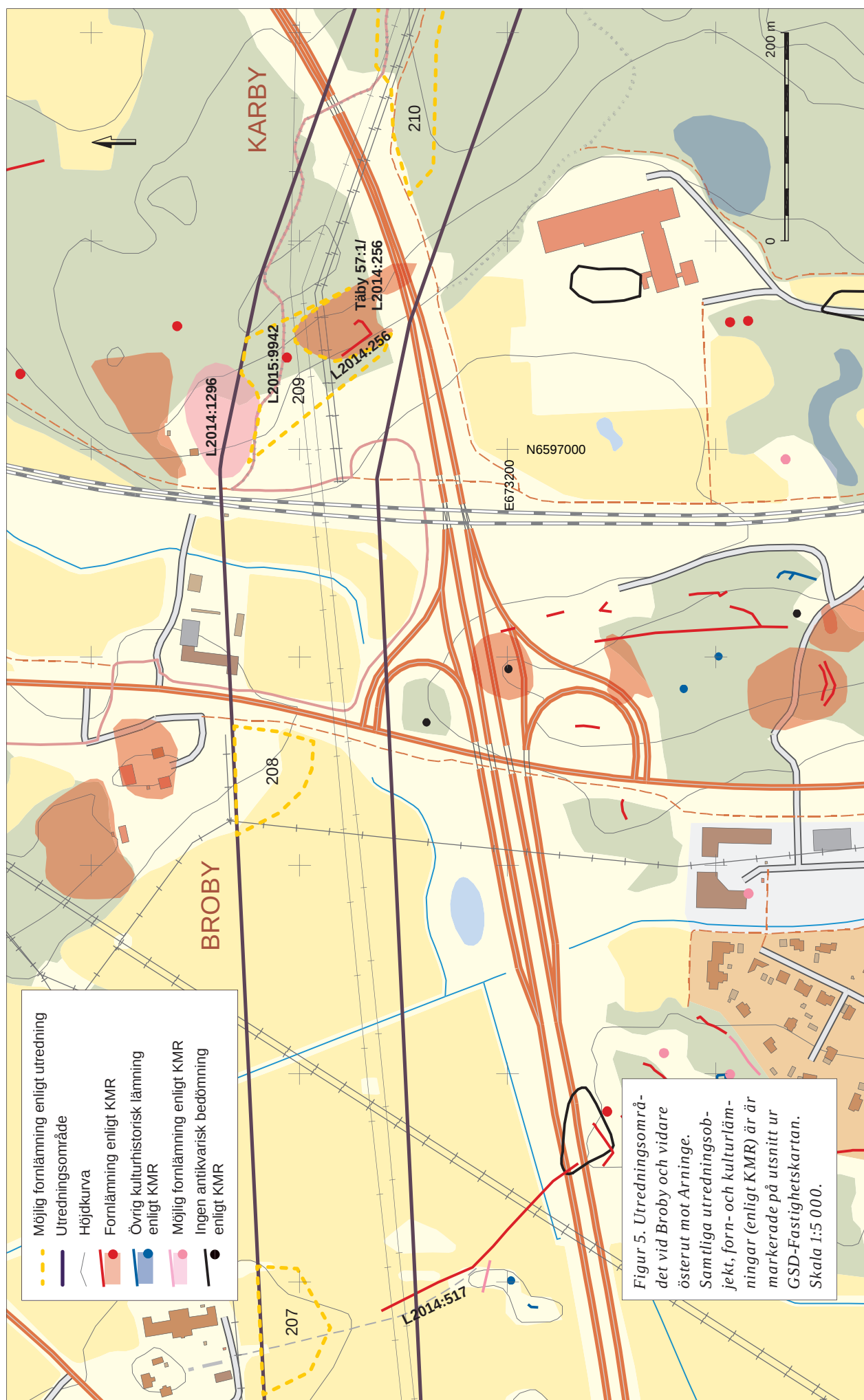
Den övergripande målsättningen vid en särskild arkeologisk utredning är att lokalisera och fastställa fornlämningar. Vid inventering av fornlämningar noteras ovan mark synliga lämningar samt gynnsamma lägen för förhistoriska boplatser. Status för eventuella förhistoriska boplatslägen kan fastställas först senare genom utredningsgrävningar, etapp 2. På ett vidare plan syftar utredningen till att underlätta planprocessen så att man kan undvika, alternativt minimera ingreppen i fornlämningarna.

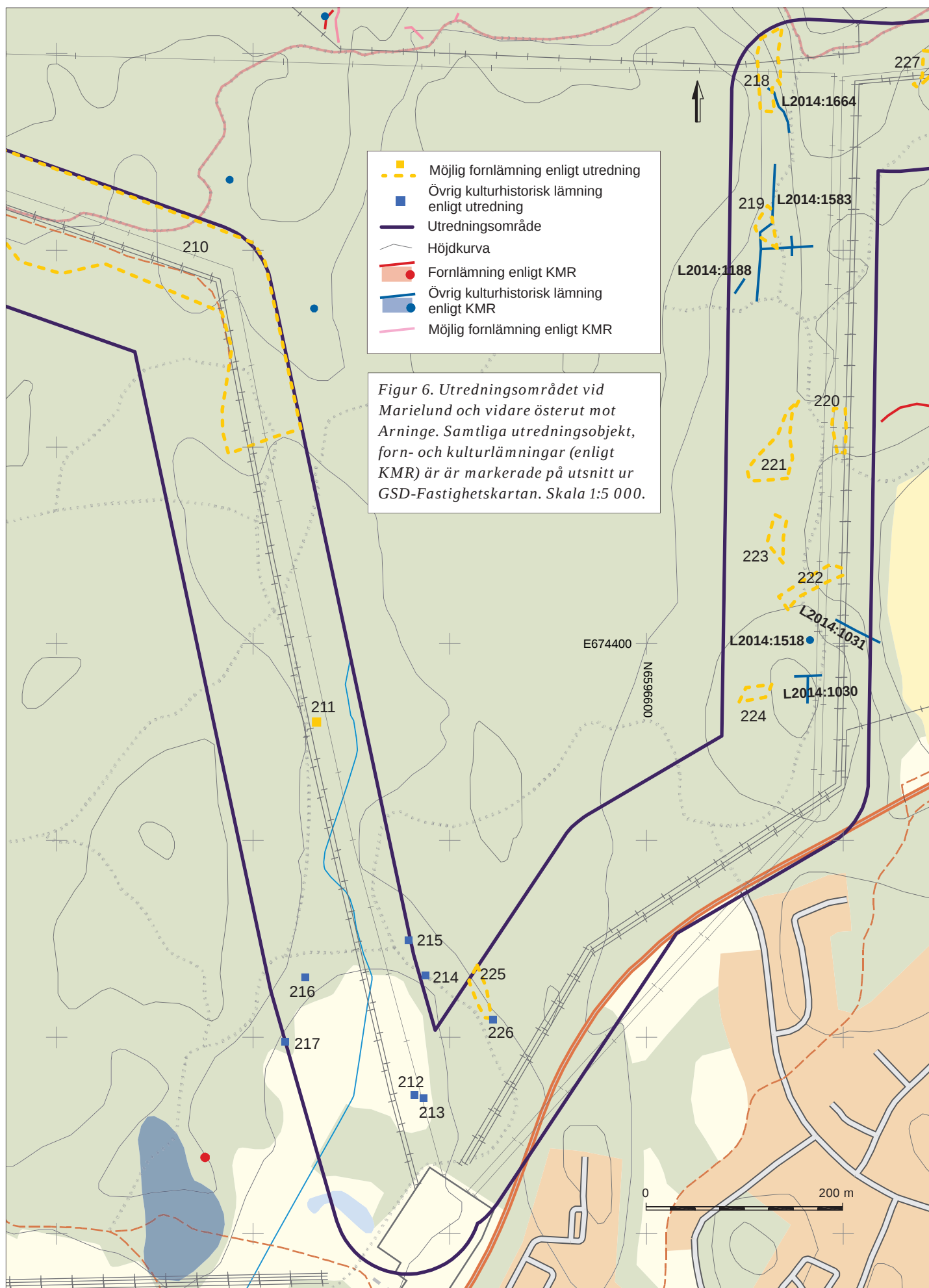

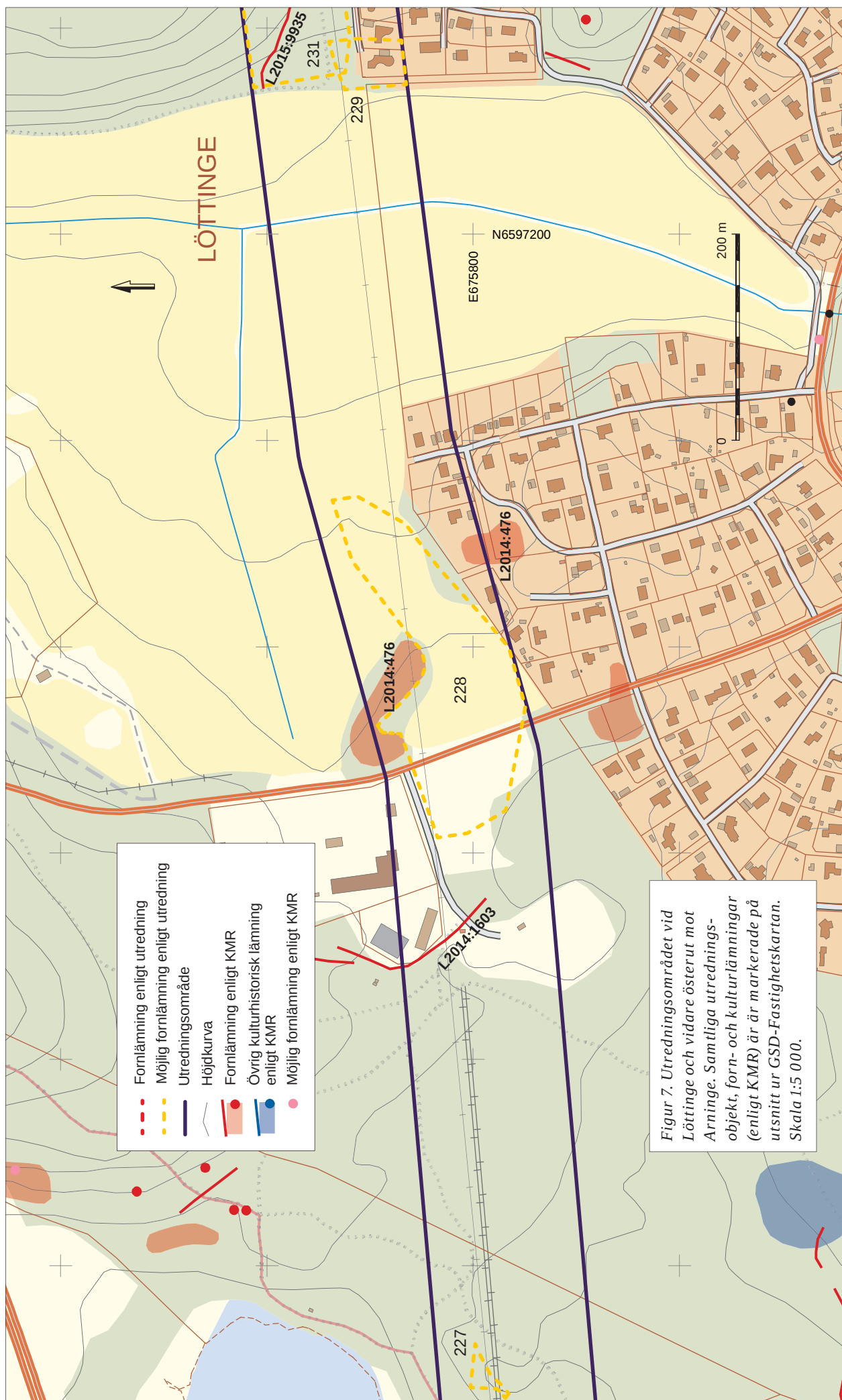

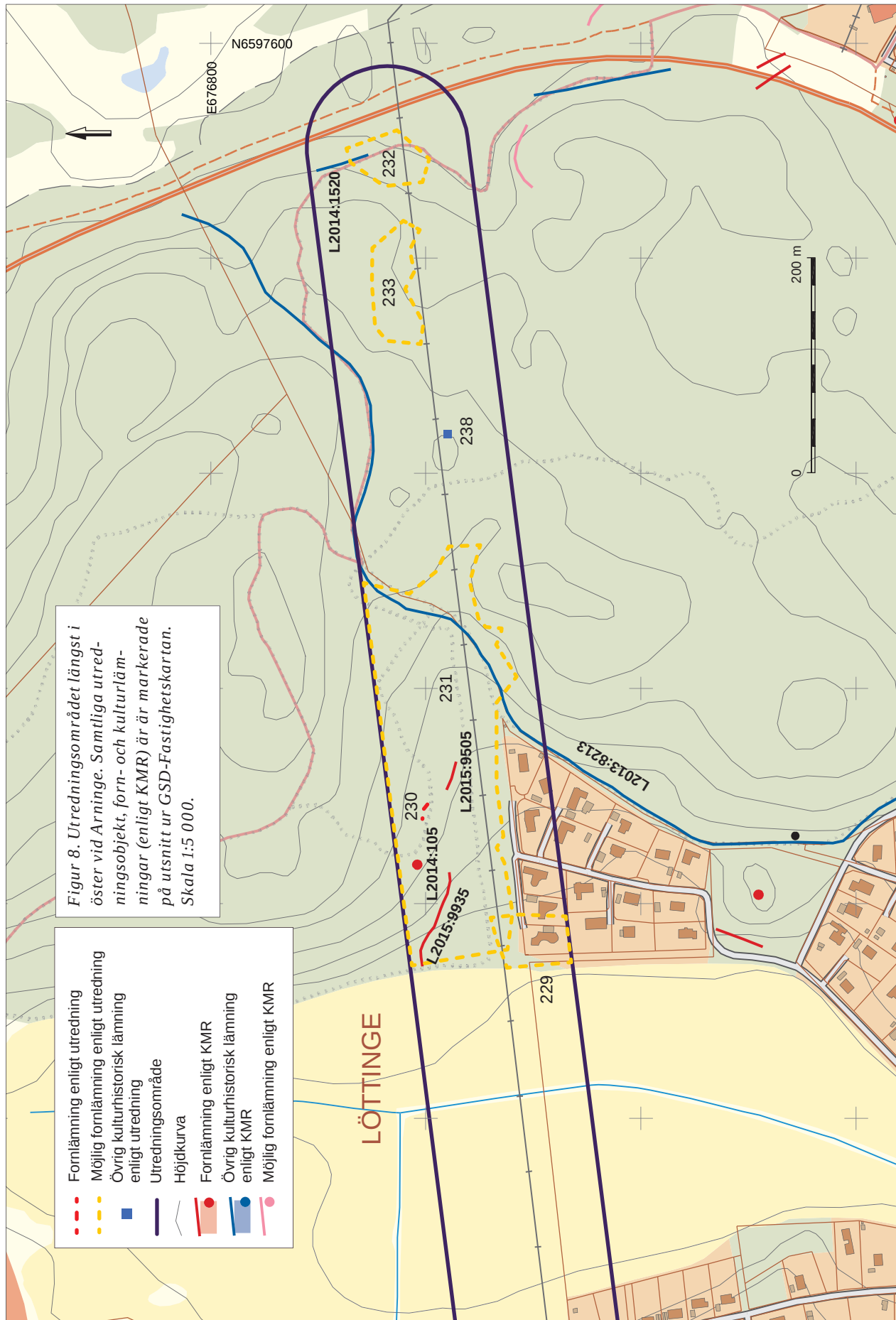

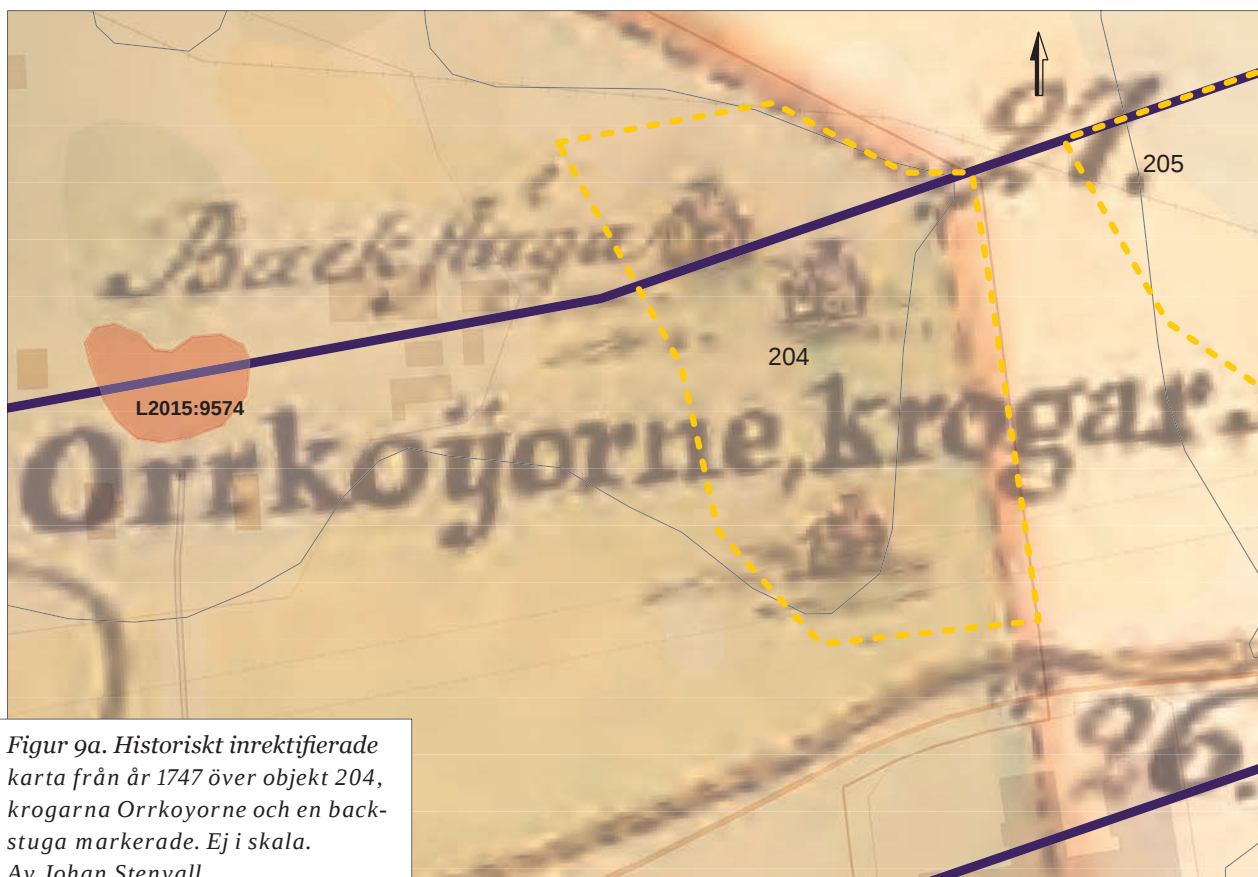
Figur 4. Utredningsområdet vid Strömmen och vidare österut mot Arninge. Samtliga utredningsobjekt, forn- och kulturlämningar (enligt KMR) är markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:5 000.

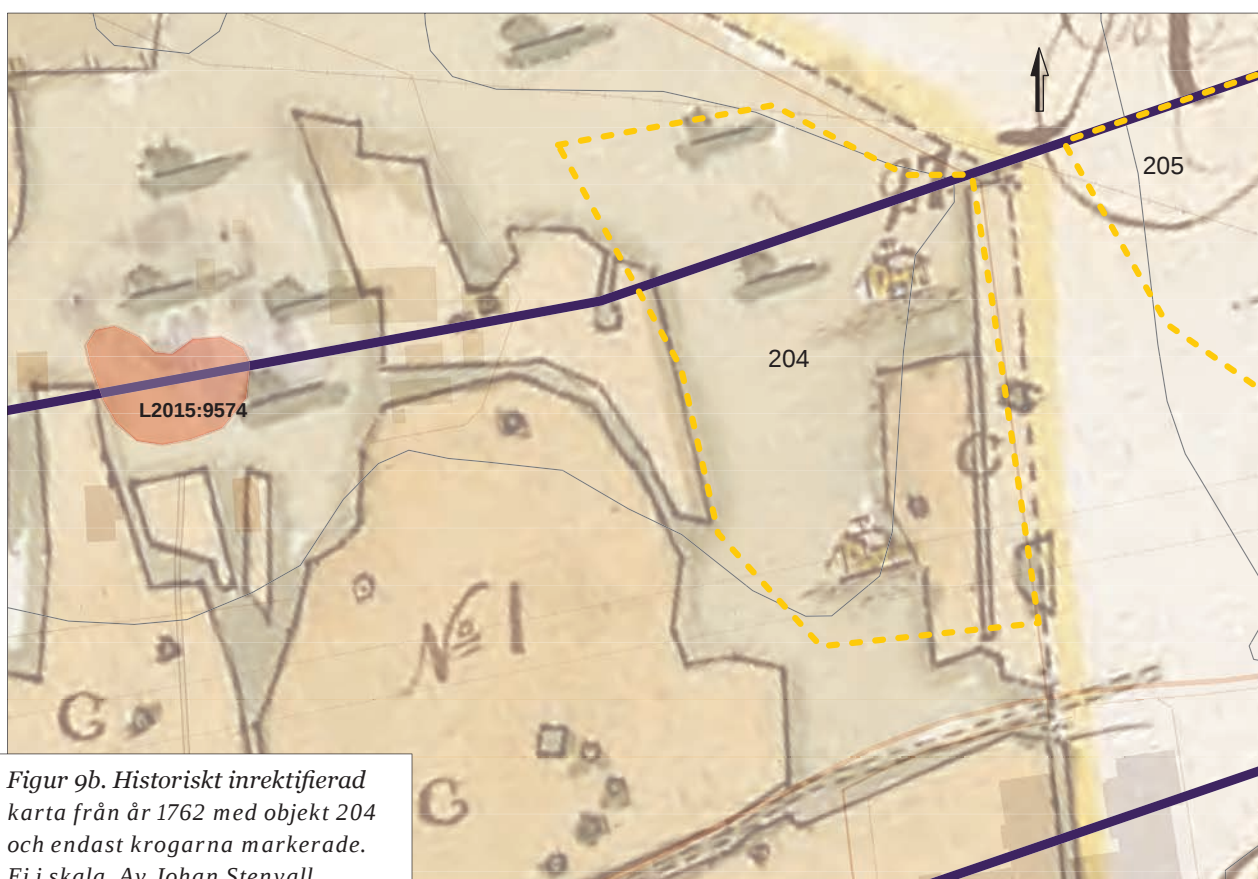

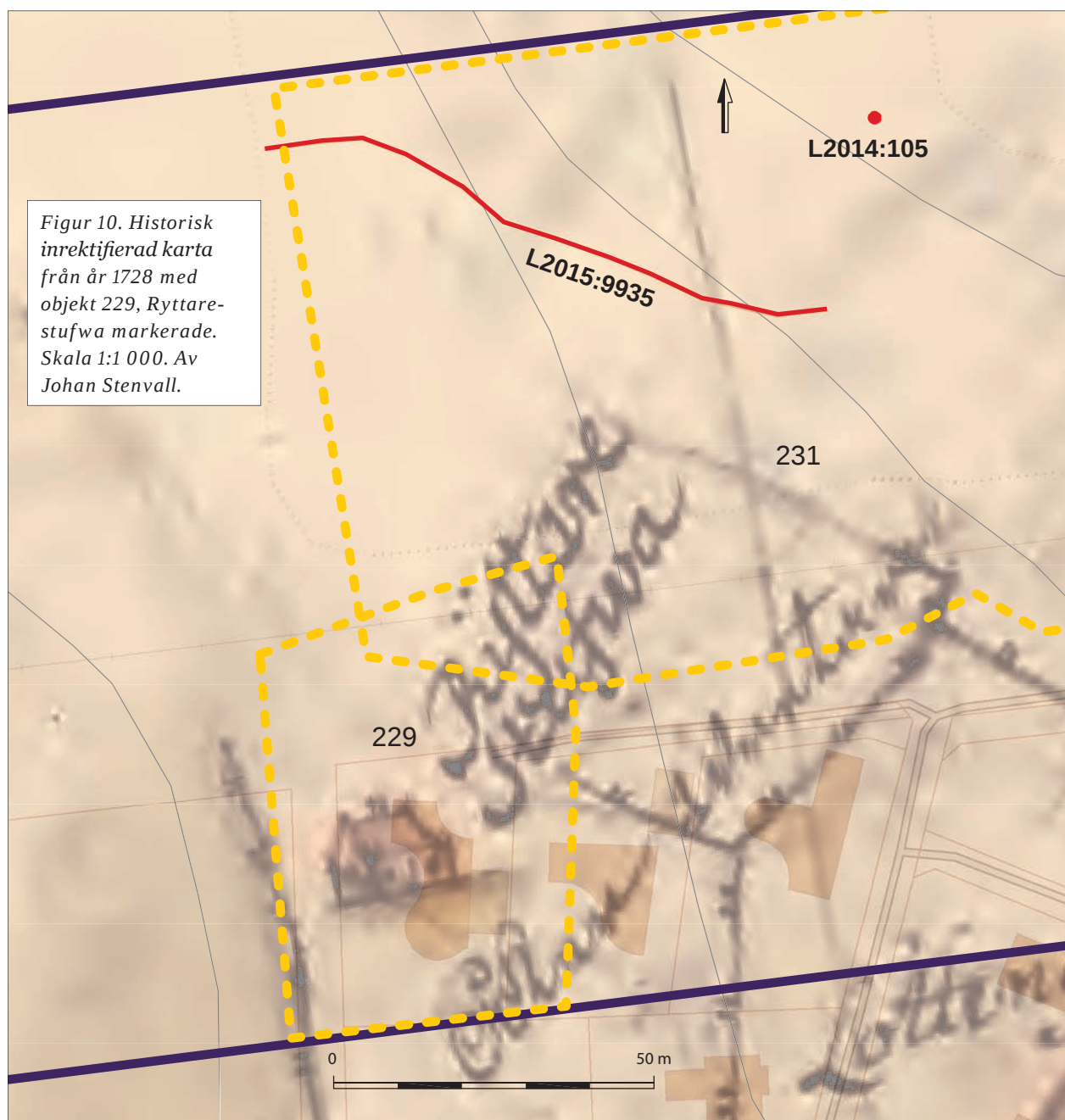

Figur 9a. Historiskt inrektifierade karta från år 1747 över objekt 204, krogarna Orrkoyorne och en backstuga markerade. Ej i skala. Av Johan Stenvall.

Figur 9b. Historiskt inrektifierad karta från år 1762 med objekt 204 och endast krogarna markerade. Ej i skala. Av Johan Stenvall.

Figur 11. Objekt 201, en lägenhetsbebyggelse. Foto: Wivianne Bondesson.

Metod

- Arbetet inleddes med en genomgång av bakgrundsmaterial som litteratur, rapporter, KMR, SHM:s lösfyndsregister, Skogens Pärlor, excerpter, ortnamnsregistret SOFI, Riksarkivet, digitala historiska kartor och geologiska kartan. I SGU:s kartgenerator har strandlinjekartor tagits fram för aktuella tidsperioder för att upptäcka potentiella strandnära och strategiska boplatslägen. Alla perioder har studerats men med särskilt fokus på mesolitiska och mellanneolitiska tidsperioder då boplatser antas varit direkt strandbundna.
- Inventering i fält varvid nya och möjliga fornlämningar identifierades. Dessa har beskrivits kortfattat enligt RAÄ:s praxis och mätts in med DGPS. Närliggande lämningar besiktigades.
- Sammanställning och analys av resultaten presenteras i denna rapport.

Resultat

Vid utredningens första etapp registrerades 39 objekt och 43 lokaler med sedan tidigare kända lämningar besiktigades. Objekten utgörs av färdväg, stensträngar, lägenhetsbebyggelser eller annan bebyggelse från år såväl före som efter år 1850, röjningsrösen, möjligt gränsmärke samt möjliga fornlämningar i form av förhistoriska boplatslägen, vars status kan komma att fastställas i etapp 2.

Två objekt, en stensträng och en färdväg bedöms som fornlämningar då de tillkommit före eller omkring år 1850. De 30 sedan tidigare kända objekten föreslås i ett fall få ny bedömning, som fornlämning i stället för möjlig fornlämning.

Tolv nya objekt klassades som övriga kulturhistoriska lämningar och utgörs av röjningsrösen, en bebyggelselämning och ett gränsmärke.

Totalt 25 objekt är möjliga fornlämningar, de flesta förhistoriska boplatslägen men även lägenhetsbebyggelser och ett grav- och boplatsområde, vars status kan fastställas först efter en etapp 2, utredningsgrävning.

Fornlämningar

Fornlämningarna utgörs av objekten 230 och 239 (figur 4, 8).

Objekt 230 utgörs av en hägnad i form av en stensträng, bestående av en ställvis övermossad enkel rad av stenar och block. I närområdet finns ytterligare två stensträngar och en grav, kända sedan tidigare. Det finns även fler anhopningar av sten och enstaka stenar som kan ha ingått i ett större sammanhängande system som skadats och blivit för osäkert för att registreras, bl.a. går en gång- och cykelväg genom området vars kanter bildar idag obedömbara strängar.

Objekt 239 utgörs av en färdväg, en rest av den gamla landsvägen mellan Sköldnora och Vallentuna. Ställvis syns den som en U-formad hålväg. Den har tillkommit före år 1850 och har ingått i allmänna vägnätet enligt karta från år 1699 m.fl. (Sköldnora ägomätning år 1699 A28-20-1, Fresta sockenkarta år 1838 A28-1-1, Sköldnora delning av skog år 1777 A28-20-2, där benämnd "Wäg till Vallentuna socken").

Figur 12a. Niclas Björck vid L2014:1583, en bunker. Foto: Wivianne Bondesson.

Figur 12b. Vy från objekt 227 till 218. Foto: Wivianne Bondesson.

Figur 12c. L2014:1030, en bunker. Foto: Wivianne Bondesson.

Övriga kulturhistoriska lämningar

De övriga kulturhistoriska lämningarna (objekten 211–217, 226 [figur 6], 234–236 [figur 2] och 238 [figur 8]), utgörs av en bebyggelselämning, ett gränsmärke samt tio röjningsrösen.

Bebyggelselämningen utgörs av delar av grunden till ett långsträckt uthus markerat på Häradskartan från år 1901. Det är beläget på ett impediment omgivet av f.d. åkermark/betesmark och förbundet med en markväg till torpet Göttinge på Karbys ägo. Det har sannolikt varit torpets lada.

Gränsmärket är inte beläget i en idag gällande gräns. Det återfinns på historisk karta från år 1728, där benämnd 5 (Löttinge rågångs-åtgärd, 01-TÄB-17). Närmare beskrivning saknas på de historiska kartorna. Gränsmärket är osäkert då kraftledningsgatan är omrörd och det finns gott om upplagd sten och lämningen inte kan uteslutas vara en del av detta.

Röjningsrösen har registrerats då de gett ett samlat och vällagt intryck. De ingår inte i någon bevarad, samlad kontext utan är ensamliggande. Röjningsten längs åkerkanter, slarvigt sammanfört samt sådant som uppkommit i samband med befästnings- eller kraftledningsbyggen har inte medtagits då de bedömts vara sentida och är ett resultat av den typ av röjningar som utförs än idag.

Möjliga fornlämningar, utredningsobjekt

De möjliga fornlämningarna (objekt 201–210 [figurer 4–5], 218–225 [figur 6], 227–229 [figur 7], 231–233 [figur 8] samt objekt 237 [figur 2]) utgörs av framför allt förhistoriska lämpliga boplatsslägen d.v.s. platser som har goda förutsättningar för att påträffa spår av forntida människors verksamheter, de flesta med spår av boende och bebyggelse men även lite mer sammansatta objekt där även gravar och medeltida eller senare bebyggelse kan ingå. Det finns även platser från historisk tid, för lägenhetsbebyggelse där spåren idag kan döljas av odlingsjord eller påförda massor. Höjden över havet för alla dessa lägen spänner från 10 meter till 40 meter. Från att den första kobben stack upp ur havet under neolitisk tid fram till de obesuttnas bebyggelselämningar in på 1800-talet. Stenålderslägena är utvalda utifrån sin lämplighet sett ur ett marint fångstperspektiv. De är belägna vid det forntida havsbandet i ett föränderligt och tätande skärgårdslandskap. Objekten är av olika karaktär, belägna på uddar, vikar, vid sund m.m. i det forntida landskapet. De exponerar mot en rad olika håll och är topografiskt olika från mycket utblickande och utsatta lägen till indragna och skyddande lägen. Järnålderslägena är utvalda utifrån sin närhet till gravar och stensträngar i de tänkta äldre skedena till mer gårdsnära lägen i förhållande till de historiska byarna. De obesuttnas bebyggelse ligger ofta i skogskanten en bit från byarna.

Objekt 201 utgörs av en lägenhetsbebyggelse på Litsbys mark. Den består av ett kvadratisk spismursröse av stenar och lite tegel. Påförd odlingssten döljer sannolikt husgrund. Här växer ett äppelträd och lite krusbärsbuskar. En hussymbol återfinns på laga skiftes kartor från åren 1852 och 1855. Det går inte att datera exakt i förhållande till år 1850 endast utifrån hur lämningen ser ut. Lämningen i samråd med länsstyrelsen bedömts som möjlig fornlämning då det är möjligt men inte säkert att den tillkommit lite tidigare och redan funnits på plats när kartan färdigställdes. Det tar ju tid att såväl bygga hus som

att framställa karta som ska föregås av besiktning och inmätning och sen renritning och det medför att tidsrymden mellan slutet på år 1850 och den 2 juni år 1852 är så pass kort att det är osäkert om huset hunnit uppföras däremellan. Huset kan ju ha varit färdigt på plats innan förrättningen skedde vilket gör det till en möjlig fornlämning. Lantmätare P. Sundeqvist förordas att utföra förrättningen redan den 27 januari år 1852.

De andra lägenhetsbebyggelserna utgörs av objekten 204 och 229. Den förstnämnda utgörs av en lägenhetsbebyggelse och två krogar, belägna inom ett cirka 125×75 meter stort område som delvis sträcker sig även utanför utredningsområdet. Krogarna ligger på en flack förhöjning i åkermark och lägenhets bebyggelsen i hagmark. Synliga säkra grunder saknas. Kartbelägg från Hagby år 1747, Litsby storskifte år 1762 och 1765. På den äldsta kartan benämns krogarna "Orrkoyorne". Synliga lämningar saknas men det är fullt möjligt att krogarna kan ha bevarade källare och/eller kulturlager under nuvarande ploglager.

Objekt 229, en lägenhetsbebyggelse belägen inom en cirka 50×50 meter stor yta i en flack V sluttning, utgör plats för soldattorpet(?) Rytstarstuwan. Nu är stora delar av ytan övertäckt av planerad trädgårdstomt och den del som ligger i kraftledningsgatan är täckt med risupplag och kraftigt slybevuxen varför inga synliga lämningar kunde ses. Det finns dock en potential för att finna lämningar under ris och jordmassor varför objektet bedöms vara en möjlig fornlämning. Det är inlagt efter rektifierad 1700-talskarta (Löttinge rågångs-åtgärd år 1728 01-TÄB-17).

Referenser

- Andersson, L. 1999. Kompletterande arkeologisk utredning, Norrortsleden. Sträckan Täby–Rosenkälla, avsnittet Karby gård–Gullsjön. Täby socken, Uppland. Stockholms läns museum. Rapport 1999:15. Stockholm.
- Backe, M. & Sundberg, A. 1995. Norrortsleden. Delsträckan Karby–Rosenkälla. Stockholms läns museum. Läns musei byrå. Rapport 1995:10. Stockholm.
- Beckman-Thoor, K. 2008. Komplettering för kraftledning Hagby–Danderyd. Kompletterande arkeologisk utredning, etapp 1. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2008:22. Stockholm.
- 2008. Kraftledning Hagby–Danderyd. Arkeologisk utredning, etapp 1. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2008:1. Stockholm.
- Björklund, S. 2019. PM angående inmätning och registrering av militära anläggningar, del av norra fronten, ”Korvlinjen”. Arkeologikonsult. Rapport 2019:3271. Upplands Väsby.
- Boije, M. 2009. Arninge–Ullna. Arkeologisk utredning utmed ny sträckning av kabelförband mellan Arninge–Ullna, Täby socken och kommun, Uppland. Stockholms läns museum. Rapport 2009:4. Stockholm.
- Boije, M. & Prenzlau-Enander, G. 2003. Kartläggning av postvägen från Stockholm till Grisslehamn. Stockholms läns museum. Rapport 2003:39. Stockholm.
- Bondesson, W. 2001. Hagby avfallsanläggning. Arkeologisk utredning. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2001:37. Stockholm.
- Brunstedt, S. 1993. Norrortsleden. Arkeologisk utredning etapp 2. Väsjön–Täby Kyrkby. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1993:49. Stockholm.
- Essen, E. & Ramström, A. 2005. Norrortsledens landskap. Hur området kring Norrortsleden sett ut under olika tidsperioder. Historisk landskapsanalys. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2005:25. Stockholm.
- Frykberg, Y. 1996. En stensträng i Löttinge. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1996:74. Stockholm.
- Grusmark, C. 2005. Stensträngar och odlingslämningar vid Hagbylund. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:10. Stockholm.
- Grön, C. 2005. En av broarna i Broby. Broläggning och färdväg vid Broby gård. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:17. Stockholm.
- Grönwall, G. & Werthwein, G. 2005. Gravfältet RAÄ 228:4 vid Hagbylund. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:9. Stockholm.
- Grönwall, G., Werthwein, G. & Hamilton, J. 2002. Norrortsleden. Arkeologisk förundersökning. Genom Täby-arbetsmoment 3. Stockholms läns museum. Rapport 2002:22. Stockholm.
- Harrysson, I., Johansson, Å. & Werthwein, G. 2003. Norrortsleden. Kompletterande arkeologisk förundersökning. Genom Täby – tillägg till arbetsmoment 3. Stockholms läns museum. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2003:8. Stockholm.
- Harrysson, I., Ranheden, H. & Strucke, U. 2002. Norrortsleden. Arkeologisk förundersökning. Agrara lämningar – arbetsmoment 4. Stockholms läns museum. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2002:18. Stockholm.
- Jakobsson, M. 1995. Norrortsleden. Kompletterande arkeologisk utredning. Delen Väsjön–Täby kyrkby samt Sandavägen. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1995:61. Stockholm.
- Jarneberg, E. 1987. Från Ledung till Landstorm i Täby. Täby hembygdsförenings skriftserie nr 20. Borås.
- Johansson, Å. & Lindgren, C. 2005. En introduktion till det arkeologiska projektet Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:1. Stockholm.
- Jonsson, A. 2005. Ett litet gravfält vid Litsby. Riksantikvarieämbetet. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:14. Stockholm.
- Lindeberg, M. 2013. Vid Frodens forna strand. Särskild arkeologisk utredning. Arkeologikonsult. Rapport 2013:2698. Upplands Väsby.
- Lindman, G. 2005. Boplatsen i Hagby. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:11. Stockholm.
- Magnusson, G. & Wigren, S. 1971–1972. Fornlämning 60, röse och stensättning, yngre järnålder Såsta–Valla, Täby köping, Uppland. Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet. Uppdragsverksamheten. Rapport 1976 B20. Stockholm.
- Schierbeck, A. 1993. Arningeleden. Arkeologisk utredning. Hägerneholm–Vallentuna. Väg 264. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1993:78. Stockholm.

- Strucke, U. 2008. Agrara lämningar vid Hagby återvinningsanläggning. Arkeologisk förundersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, rapport 2008:8. Stockholm.
- Werthwein, G. & Grönwall, R. 2005. Förhistoriska boplatslämningar och gravfält samt historiska bebyggelse lämningar vid Hagby. Norrortsleden. Riksantikvarieämbetet. UV Mitt, dokumentation av fältarbetsfasen 2005:13. Stockholm.
- 2007. Lilla Karby. En forskningsundersökning av terrass inom RAÄ 57, inom fastigheten Karby 2:1, Täby socken och kommun, Uppland. Stockholms läns museum. Rapport 2007:13. Stockholm.

Historiska kartor

Lantmäteristyrelsens arkiv

- Alby, geometrisk avmätning, ej år, A14-182-183
- Fresta socken, ek karta, år 1838, A28-1-1
- Hagby, geometrisk avmätning, ej år, A19-31-32
- Hagby, laga skifte, år 1865, A108-10-2
- Hagby, rågångsbestämning, år 1747, A108-10-1
- Karby, ägomätning, år 1702, A108-13-1
- Litsby, geometrisk avmätning, år 1688, A12-27
- Litsby, geometrisk avmätning, ej år, A19-27-28
- Litsby, laga skifte, år 1852, A108-17-2
- Litsby, storskifte, år 1762, A108-17-1
- Löttinge, geometrisk avmätning, år 1637, A108-18-A9-16
- Löttinge, gränsbestämning, år 1772, A108-18-1
- Skogberga, geometrisk avmätning, år 1636, A108-25-A10-111
- Skogberga, lådakt örtugadeln, år 1706, A108-25-1
- Skogberga, rågångsbestämning, år 1781, A108-25-4
- Skogberga, storskifte, år 1777, A108-25-2
- Skogberga, storskifte, år 1798, A108-25-4
- Sköldnora, ägomätning, år 1699, A28-20-1
- Sköldnora, delning av skog, år 1777, A28-20-2
- Såsta, ägomätning, år 1724, A108-28-1
- Såsta, geometrisk avmätning, år 1636, A108-28-A10 112-113
- Torslunda, storskifte åker, år 1782, A108-31-1
- Torslunda, storskifte, år 1809, A108-31-2
- Täby socken, sockenkarta, år 1837, A108-1-1
- Valla, storskifte, år 1819, A108-33-2
- Valla, äodelning, år 1719, A108-33-1
- Valla, ägomätning, år 1690, A19-15-16
- Vågsjö, rågångsbestämning, år 1771, A131-49-2
- Vågsjö, äodelning, år 1708, A131-49-1
- Västerarlinge, geometrisk avmätning, år 1637, A108-36-A9-17-20
- Västerarlinge, ägomätning, år 1691, A108-36-1

Lantmäterimyndighetens arkiv

- Alby, arealavmätning, år 1691, 01-FRE-1
- Alby, storskifte, år 1778, 01-FRE-17
- Broby, storskifte, år 1788, 01-TÄB-35
- Hagby, arealavmätning, år 1704, 01-TÄB-12
- Hagby, laga skifte, år 1866, 01-TÄB-81
- Karby, arealavmätning, år 1702, 01-TÄB-10
- Karby, vattenåtgärd, år 1890, 01-TÄB-92
- Litsby, arealavmätning, år 1724, 01-TÄB-12
- Litsby, laga skifte, år 1855, 01-TÄB-70
- Litsby, storskifte, år 1765, 01-TÄB-22
- Löttinge, avsöndring, år 1918, Gullsjöfortet, 01-TÄB-AVS193
- Löttinge, rågångsåtgärd, år 1728, 01-TÄB-17
- Skogberga, arealavmätning, år 1706, 01-TÄB-13
- Skogberga, enskifte, år 1828, 01-TÄB-58
- Skogberga, rågångsåtgärd, år 1773, 01-TÄB-24
- Skogberga, storskifte, år 1779, 01-TÄB-29
- Skogberga, storskifte, år 1799, 01-TÄB-38
- Skogberga, vattenåtgärd, år 1890, 01-TÄB-92
- Sköldnora, arealavmätning, år 1699, 01-FRE-6
- Sköldnora, arealavmätning, år 1737, 01_FRE_12
- Sköldnora, laga skifte, år 1859, 01-FRE-44
- Sköldnora, mätning, år 1793, 01-FRE-18
- Sköldnora, vattenåtgärd, år 1889, 01-VAL-150
- Sköldnora, ägoutbyte, år 1842, 01-FRE-41
- Såsta, arealavmätning, år 1724, 01-TÄB-15
- Torslunda, laga skifte, år 1838, 01-TÄB-63
- Torslunda, storskifte, år 1782, 01-TÄB-30
- Torslunda, storskifte, år 1810, 01-TÄB-45
- Vågsjö, arealavmätning, år 1708, 01-ÖSY-6
- Vågsjö, arealavmätning, år 1813, 01-ÖSY-23

Rikets allmänna kartverk

Häradsekonomiska kartan

- Häradskartan Rydboholm, år 1901, J112-75-10
- Häradskartan, år 1901, J112-75-9

Ekonomiska kartan

- Ek karta, Arninge, år 1952, J133-10I9g72
- Ek karta, Täby, år 1952, J133-10I9f53
- Ek karta, år 1955, J133-10I9e69
- Ek karta, Täby, år 1981, J133-10I9f82
- Ek karta, år 1980, J133-10I9e82

Generalstabskartan,

- Generalstabskartan, år 1873, J243-75-1

Administrativa uppgifter

SHMs dnr: 511-00704-2020.

Länsstyrelsens dnr: 431-17824-2020.

Länsstyrelsens datum för beslut: 2020-09-04.

SHM:s projektnr: 720614537.

Uppdragsnr i Fornreg: 202001208.

Intrasiprojekt: SHMM2020:119.

Undersökningstid: 24 september–6 oktober 2020.

Projektgrupp: Projektledare Wivianne Bondesson, projektmedarbetare Niclas Björck och Lee Widegren Lundin samt systemförvaltare Johan Stenvall.

Underkonsulter: -

Exploateringsyta: 10 km×150–250 meter, 167 ha.

Undersökt yta: –.

Läge: GSD-Fastighetskartan 65G 9GN Rotebro och 65G 9HN Arninge.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:

E 66 85 47, N 65 95 902.

Höjdsystem: Rikets, RH 00.

Dokumentationshandlingar: Analoga dokumentationshandlingar förvaras i Statens historiska museers arkiv (SHM), Stockholm.

Digitala dokumentationshandlingar lagras tillsammans med Intrasidatabasen.

Fynd: Inga fynd tillvaratagna.

Bilaga. Objekttabell

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
201 (figur 4)	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse, bestående av ett kvadratisk spismursröse ca 1,5x1,5 m stort och 0,4 m högt av 0,1–0,4 m stora stenar. Lite tegel. Påford odlingssten döjler sannolikt husgrund. Nära äppelträd och krusbärsbuskar. Återfinns på karta från år 1852. Flack S sluttning. 12 m Ö om väg. 20 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Lämningsstyplista	Då kartbeläget är från år 1852 har lämningen bedömts som möjlig fornlämning. Det är troligt att den tillkommit lite tidigare och redan funnits på plats när kartan färdigställdes men detta är inte helt säkert.
202 (figur 4)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, 60x38 m stort (Ö–V). Beläget i en flack S sluttning. Hagmark med ställvis odlingssten. Lägenhetsbebyggelse obj 201 belägen inom området invid och Ö om väg. Flack S sluttning. 20 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
203 (figur 4)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, ca 60x44 m (Ö–V). Beläget i en flack S–SV sluttning. Åkermark. Flack S–SV sluttning. 20 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
204 (figur 4)	Utredningsobjekt	Lägenhetsbebyggelse och krogar, ca 125x75 m (N–S). Inom området har funnits en lägenhetsbebyggelse och två krogar. Beläget på en flack förhöjning. Åkermark och hagmark. Synliga säkra grunder saknas. Kartbelägg från Hagby år 1747, Litsby storskifte år 1762 och 1765. Flack N–S förhöjning. 15–20 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Uppgift om. Bevakas utfall objektet inte går till utredningsgrävning.	
205 (figur 4)	Utredningsobjekt	Grav- och boplatssområde, ca 265x80 m stort (VNV–ÖSÖ). Inom området finns ytterligare möjliga gravar och sluttningarna nedanför utgör bra boplatssläge. Beläget i flack SV–SÖ sluttning. Åkermark och skogsmark. Flack N–S förhöjning. 15–20 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	Beläget i flack SV–SÖ sluttning. invid och nedanför gravfält. I närområdet finns stensträng och runnhäll
206 (figur 4)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, ca 140x90 m stort (N–S). Beläget på flack förhöjning (N–S) som ansluter till impediment i N. Åkermark och impediment. Flack förhöjning. 15 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
207 (figur 5)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, ca 125x65 m stort (Ö–V). Beläget i flack S sluttning ner mot forntida sund. Åkermark. Flack S sluttning. 15 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
208 (figur 5)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, ca 105x75 m stort (Ö–V). Beläget i flack SV sluttning ner mot vattendrag. Åkermark. Flack SV sluttning. 15 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
209 (figur 5)	Utredningsobjekt	Utredningsobjekt. ca 180x85 m stort (SÖ–NV). Möjlig fornlämning, bytomt, gravar. Beläget i terrasserad SV sluttning. Ställvis täktskadad. Inom området är bytomt, grav- och boplatssområde samt ensamliggande grav. Delundersökt. Kraftledningsgata. Terrasserad SV sluttning. Lite sly. 15–25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	Beläget mellan bytomt och gravfält och ensamgrav däremellan.
210 (figur 5–6)	Utredningsobjekt	Boplatssläge, ca 724x75 m stort (ÖSÖ–VNV). Beläget i flack NNÖ sluttning. Ställvis sandiga stenfria partier inom objektet. Flack NNÖ sluttning. Lite sly, skog i S delen.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
211 (figur 6)	Husgrund, historisk tid	Husgrund, historisk tid, synlig som sylrad, ca 20 m lång (N–S) upp till 0,5 m hög av 0,6–1,3 m stora stenar. Ca 6 m V därom är ställvis antydande till parallell sylrad. Ej med på äldre kartor än Häradskartan där den är markerad som uthus. Flack långsträckt förhöjning. Impediment. Kraftledningsgata. 25–30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
212 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 7–8 m i diameter och ca 1 m högt av 0,2–1 m stora stenar. Lite sly. Flack ängsmark. Kraftledningsgata. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
213 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, ovalt, ca 2–3 m stort (N–S) och ca 0,5 m högt av 0,2–0,7 m stora stenar. Lite sly. Flack ängsmark. Kraftledningsgata. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
214 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 2–3 m i diameter och ca 0,3 m högt av 0,2–0,9 m stora stenar. En stor asp. Flack skogsmark. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
215 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, ovalt (Ö–V), ca 3x4 m stort och ca 0,3 m högt av 0,2–0,4 m stora stenar. En stubbe. Flack skogsmark. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
216 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 2 m i diameter och ca 0,2 m högt av 0,2–0,5 m stora stenar. En asp. Flack skogsmark. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
217 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 2,5 m i diameter och ca 0,25 m högt av 0,2–0,5 m stora stenar. En asp. Flack skogsmark. 20 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
218 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 80×22 m stort (N–S) beläget på två avsatser i Ö sluttning ner mot forntida vik. I SV delen begränsas ytan av bergvägg med överhäng. Avsats i Ö sluttning. Kraftledningsgata. 20–30 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
219 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 43×18 m stort (N–S) beläget i flack Ö sluttning ner mot forntida vik. I S delen begränsas ytan av fort. Flack avsats i Ö sluttning. Skogsmark. 25–30 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
220 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 45×13 m stort (N–S) beläget i flack S sluttning ner mot forntida vik. Flack S sluttning. Kraftledningsgata. 25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
221 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 95×30 m stort (NÖ–SV) beläget i flack NV sluttning ner mot forntida vik. Flack NV sluttning. Skogsmark. 25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
222 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 70×12 m stort (NÖ–SV) beläget i flack NÖ sluttning ner mot forntida vik. Flack NÖ sluttning med bergsknalle i S. Skogsmark. 25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
223 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 45×14 m stort (N–S) beläget på avsats i flack Ö sluttning ner mot forntida vik. Flack NÖ sluttning. Skogsmark. 25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
224 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 25×12 m stort (Ö–V) beläget på avsats i flack V sluttning ner mot forntida sund. Flack V sluttning. Skogsmark. 25–30 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
225 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 50×13 m stort (Ö–V) beläget på avsats i flack SV sluttning ner mot forntida sund. Flack V sluttning. Skogsmark. 25 m ö.h.	Möjlig fornlämning	Ej till KMR	
226 (figur 6)	Röjningsröse	Röjningsröse, ovals, ca 4–3 m stort och ca 0,2 m högt av 0,2–1,2 m stora stenar. En stor asp. Flack V sluttning. 25 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
227 (figur 6)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 55×22 m stor (NÖ–SV) belägen på en brant liten, långsträckt bergs-/moränknalle. En strategisk utkikspost. Långsträckt bergsknalle. Röjd kraftledningsgata. 20–25 m ö.h.	Möjlig fornlämning.	Ej till KMR	
228 (figur 7)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, ca 345×127 m stort (NV–SÖ) belägen i en Ö sluttning ner mot forntida vik. Beläget mellan 3 gravfält. Åkermark. Kraftledningsgata. 15–20 m ö.h.	Möjlig fornlämning.	Ej till KMR	
229 (figur 7)	Utrednings- objekt	Lägenhetsbebyggelse, ca 50×50 m stor yta (V–Ö) belägen i en flack V sluttning, plats för soldattorpet(?) Rytstadsuwan. Nu är stora delar av ytan övertäckt av planerad trädgårdstomt. Delvis kraftledningsgata med risupplag och sly. Inlagd efter rektifierad 1700-talskarta. Tomtmark. Kraftledningsgata. 10 m ö.h.	Möjlig fornlämning.	Uppgift om. Bevakas utfall objektet inte går till utredningsgrävning.	(Löttinge rågångsåtgärd år 1728 01-TÅB-17).
230 (figur 8)	Hägnad	Stensträng, ca 14 m lång (Ö–V), 0,5–1,5 m bred och upp till 0,4 m hög av en enkel rad av stenar och block, 0,3–1,1 m stora. Stållvis övermossad. SV sluttning. Skogsmark, blandskog. Ca 6 m om skogsvägg/stig. 25 m ö.h.	Fornlämning		
231 (figur 8)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, 380×105 m stort (Ö–V) beläget i en V sluttande sandig och relativt stenfri gip. Begränsas på sidorna av brantare stenigare moränsluttningar. Stållvis täktskador. V sluttning. Kraftledningsgata och skogsmark. 10–40 m ö.h.	Möjlig fornlämning.	Ej till KMR	
232 (figur 8)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, 77×50 m stort (N–S) beläget på N kanten av en Ö sluttande sandig och relativt stenfri gip. Begränsas på N sidan av brantare stenigare moränsluttningar och i S av sänkt område. Flack Ö sluttning. Kraftledningsgata. 25–30 m ö.h.	Möjlig fornlämning.	Ej till KMR	Området strax Ö om objekt 232 har utredningsgrävs tidigare, benämnt objekt 9, se Schierbeck 1993.

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämnings- typ	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
233 (figur 8)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, 110×35 m stort (V–S) beläget i flack S sluttning på avsats i Ö sluttning på en sandig och relativt stenfri yta. Begränsas på N sidan av stengigare moränsluttningar och i S av sankt område. Flack S sluttning. Kraftledningsgata och skogsmark. 30–35 m ö.h.	Möjlig fornlämnning.	Ej till KMR	
234 (figur 2)	Röjningsröse	Röjningsröse, ovals, ca 5×3 m stort och upp till 0,4 m högt av 0,2–0,7 m stora stenar, några sprängstenar. Upplagt i åkerkant, ställvis på hall. Slybevuxet. Ö sluttning. Impediment. 10 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
235 (figur 2)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 2–2,5 m i diameter och upp till 0,4 m högt av 0,1–1 m stora stenar och block, några sprängstenar. Upplagt i f.d. åkerkant. Slybevuxet. N sluttning. Skogsmark. 15 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
236 (figur 2)	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 2 m i diameter och upp till 0,4 m högt av 0,1–0,7 m stora stenar, några sprängstenar. Bevuxen med 1 björk och några unga lövräd. Närmare åkerkanten finns ytterligare samlingar av röjningssten av mer oregelbunden form. SÖ sluttning. Skogsmark. 15 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	
237 (figur 2)	Utrednings- objekt	Boplatssläge, bebyggelse, ca 230×115 m stort (SÖ–NV) beläget i en SV sluttning samt i pass mellan impediment. Åker- och impedimentmark. Inom ytan är en lada för vilken utschaktningar gjorts. Ställvis röjningssten inom området. SV-sluttning samt i pass mellan impediment. Skogsmark och åkermark. 10–15 m ö.h.	Möjlig fornlämnning.	Ej till KMR	På sockenkarta från år 1834 anges den Ö delen som Torslunda ufjord. Beteckningen Ufjord kan indikera äldre övergivet gårdsläge. I S delen finns sedan tidigare en möjlig stensättning L2013:5125/Täby 583 samt en stensträng L2013:4857/Täby 566.
238 (figur 8)	Gränsmärke	Gränsmärke?, postament ca 1 m i diameter och 0,1–0,2 m högt av 0,2–0,5 m stora stenar. Hjärtsten av upprest flisa, 0,35 m bred vid basen, 0,15–0,2 m tjock och 0,35 m hög. Belägen i skräva nedanför hall. Lätt övermossad. Skreva nedanför bergskron. Röjd kraftledningsgata. Ca 5 m SÖ om kraftledningsstolpe. 40–45 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Osäker då kraftledningsgatan är omörd och det finns gott om upplagd sten. Återfinns på karta från år 1728, benämnd 5, ej i gräns idag. Dock ej tillräckligt "märkvärdigt" för att bedömmas som fornlämnning.
239 (figur 2)	Färdväg	Hälväg, ca 30 m lång, 1,5–2 m bred och 0,1–0,4 m djup med U-format bottenplan. Ställvis bevuxen med sly. Har tillkommit före år 1850 och har ingått i allmänna vägnätet enligt karta från år 1699 m.fl. Fläck NÖ sluttning ner mot åker. Skogsmark. Hälvägen börjar i NÖ under kraftledningsgata. 10–15 m ö.h.	Fornlämnning	Lämningsstyplista	Sköldnora ägomätning år 1699 A28-20-1, Fresta sockenkarta år 1838 A28-1-1, Sköldnora delning av skog år 1777 A28-20-2, där benämnd "Väg till Vallentuna socken".
L2017:7075/ Fresta 267:1 (figur 2)	Bytomt/ gårdstomt	KMR: Bytomt, okänd utsträckning. Det markerade området, ca 200×100 m (NNV–SSÖ) motsvarar den höjdrygg på vilken Sköldnora kungsgård tidigare låg innan den flyttades till sin nuvarande plats. I områdets södra delar står ett antal i senare tid uppförda ekonomibyggnader.	Fornlämnning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2017:6484/ Fresta 100:2 (figur 2)	Fornlämningsliknande lämning	KMR: Ca 50 m V 25cg S om gravfältets (L2017:6011) S ände och ca 10 m Ö om väg är i åkern två stensättningsliknande lämningar. 5–7 m diam och 0,3–0,4 m hög. Övertorvade, och kraftigt gräsbevuxna. I ytan känns rikligt med sten, samt syns enskilda upprullade röjningsstenar. 10 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2017:6011/ Fresta 100:1 (figur 2)	Gravfält	KMR: Gravfält, 45×25 m (N–S) bestående av ca 5 fornlämnningar. Dessa utgöres av 4 runda eller rundade stensättningar och 1 kvadratisk stensättning. De runda eller rundade stensättningarna är 3–6 m diam och 0,1–0,2 m hög. Övertorvade, med enskilda stenar 0,2–0,3 m stor, i ytan. Flera har delvis oklar begränsning. Den kvadratiske stensättningen, belägen i gravfältets NÖ del är 4,5×4,5 m (Ö30cg N–V 30cgS) och 0,25 m hög. Övertorvad, med i ytan 0,3–0,4 m stora stenar. Kantkedia, tydlig i SSÖ och VSV. 0,2–0,4 m hög av 0,3–0,6 m långa stenar, vissa kantställda. I SSÖ hörnet ett 1,5×1,0 m stort block. På gravfältet är uppdraget en del röjningssten från intilliggande åkrar. Gravfältet beväxt med tallar samt en del enar, björkar och aspbestånd. Liten bergsrygg med moränavlagringar (N–S). Hagmark. 10 m ö.h.	Fornlämnning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
L2014:1129/ Täby 186:2 (figur 2)	Hägnad	KMR: Stensträng? Ett par tendenser till fortsättningar av Täby 186:1 i N och S är enbart prickmarkerade på fältkartan. Motsvarar den S sträckan. N sträckan registrerad som Täby 568. Ö-slutning av moränbunden bergshöjd. Skogsmark. 15 m ö.h.	Möjlig fornlämnning	Osäker	2020: Osäker. Lämnningen löper längs dike och utgörs ställvis av rester efter dikesrensning. Kan inte uteslutas att delar av lämnningen är stensträng.
L2013:5125/ Täby 583 (figur 2)	Stensättning	KMR: Stensättning?, rund, 5 m diam och intill 0,3 m hög. Delvis övertorvad med fyllning av 0,1–0,3 m stora stenar. Kan möjligtvis utgöra ett odlingsröse som påförts jord. Påträffad vid kompletterande utredning etapp 1, år 2007 (RAÄ dnr 321-1669-2009). 15 m ö.h.	Möjlig fornlämnning	Osäker	2020: Osäker. Återfinns markerad på Stor-skifteskartor från år 1810 och 1809 då omkringgande yta är odlad. Markeringen ej närmare beskriven.
L2013:4857/ Täby 566 (figur 2)	Hägnad	KMR: Stensträng, enskiktad, enradig, 9 m i och 1 m br och 0,6 m hög, bestående av 0,3–0,6 m st stenar. Delvis djupt nedsjunkna. Ansluter till bergklack i N. Påträffad vid MKB år 2007–2008 (RAÄ dnr 321-176-2009 och 321-1669-2009). 15 m ö.h.	Fornlämnning	Lämnningstypslista	Ingen ändring 2020.
L2013:7308/ Täby 617 (figur 4)	Stenröjd yta	KMR: Stenröjd yta, ca 50x20 m (N–S), oregelbunden form, flack, ställvis berg i dagen. Ytan avgränsas i Ö av stensträngar, i N av mindre moränrygg och i V av berg i dagen. Framkom vid särskild utredning 2013. (RAÄ dnr 342-1815-2013). Skogsmark, ekskog med inslag av slånärsbuskage. 15–20 m ö.h.	Fornlämnning	Lämnningstypslista	Ingen ändring 2020.
L2014:1211/ Täby 188:1 (figur 4)	Hägnads-system	KMR: Stensträngssystem, med en sammanlagd längd av ca 800 m. Huvuddelen är ca 250 m lång (ÖSÖ–VNV) och i anslutning till denna är ytterligare 11, varav 3 nya, delsträngar 20–100 m långa. Strängarna är 0,5–2 m bred och 0,2–1 m hög och består av 0,4–0,8 m stora stenar. Ställvis är stenarna i systemet resta. Delar av systemet är enkeltredigt och djupt nersjunket men systemet är till stor del mycket tydligt. 15–25 m ö.h.	Fornlämnning	Lämnningstypslista	Ingen ändring av V delen 2020. Den Ö delen som löper genom utredningsområdet i N–S riktning kunde ej återfinnas. Sannolikt felinlagd i Fornreg. Ej markerad i rapport (Harrysson 2002). Kan ha misstagits för en cropmark på flygfoto i samband med Norrorts-ledsutredningen.
L2015:9574/ Täby 62:1 (figur 4)	Gravfält	KMR: Gravfält 35x20 m (V–Ö) bestående av ca 10 fornlämnningar. Dessa utgöres av 1 hög (?) och ca 9 runda stensättningar. Högen (?) är 8 m diam och 1,5 m h. I dess mitt är en kallare anlagd. Något osäker, möjligen upplagd i sen tid. Stensättningarna är 3–6 m diam (8 är 3–4 m diam, 1 är 6 m bred och 0,2–0,4 m hög. Övertorvade med i ytan enstaka stenar 0,2–0,5 m stora. Flerfallet är otydliga och flacka. Inom gravfältets övre parti är en övertorvad husgrund. Bevuxet med tall i N kanten och med ett par björkar i S. 20 m ö.h.	Fornlämnning	Lämnningstypslista	Ingen ändring 2020.
L2015:9409/ Täby 60:1 (figur 4)	Gravfält	KMR: A) Gravfält 175x20–75 m (N–S) bestående av ca 34 fornlämnningar. Dessa utgöres av 34 runda stensättningar och 1 stensträng. De runda stensättningarna är 3–10 m diam (ca 10 är 3–4 m, 16 är 5–6 m, 5 är 7–8 m, och 3 är 9–10 m) och 0,2–0,4 m hög. Tre (7,8 och 10 m diam) har delvis övermossad fyllning av 0,3–0,6 m stora stenar samt i den största dessutom en ansamling av block intill 1,5 m stor. De övriga är övertorvade med i ytan i några fall enstaka stenar 0,2–0,4 m stor. En (ca 8 m diam) anlagd mot bergklack i N har delvis kantadja 0,3 m h av 0,3–0,5 m i stenar. Ytterligare några har tendens till dylik. En (10 m diam, belägen på krön längst i N) har svagt konkav slänt eller möjligen brätte, ca 2–3 m bred och 0,2 m hög. Flera av de större har i övrigt tämligen väld höglignande profil. Stensträngen är ca 100 m lång, 1–2 m bred (N–S) och 0,2–0,3 m hög och består av 0,3–0,7 m stora stenar. Ett ca 25 m långt parti är borttaget eller överträtt i mitten. Stensättningarna med stenfyllning är omplockade och i ett fall kantskadat av väg. Det största är möjligen något osäkert. Ca 5 av övriga fornlämnningar har gropar i mitten, 1–2 m i diam och 0,2–0,7 m djupa. Bevuxet med högstamig planterad tall.	Fornlämnning	Lämnningstypslista	Ingen ändring 2020. Gravfältet fortsätter sannolikt mot V, se objekt 205 ovan. KMR: 1971–1972 undersöktes 1 röse och 2 stensättningar i anslutning till B varvid påträffades fynd från yngre järnålder, RAÄ Rapport 1972–1973 Magnusson, Wigren.

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
L2014:1518/ Täby 438:2 (figur 6)	Stridsvärn	KMR: Skyttevärn, rest av, 15x4 m (NÖ-SV). Vallen är 12 m lång, 1,5 m bred och 0,6 m h av jord och sten. Vallgraven är 14 m l, 1 m br och 0,5 m dj. Delvis igenfylld eller endast påbörjad, Övermossad. Tallar och buskar Förposter till nr 1? Krön av markant bergshöjd med moränavlagringar på NV sidan av sidodalgång. Skogsmark (mest hygge). 30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1031/ Täby 438:3 (figur 6)	Stridsvärn	KMR: Skyttevärn, bågförmigt, ca 45x7-10 m (NV-SÖ), bestående av 1 huvudvall och 4 två eller sidovallar samt vallgrav. Huvudvallen är 43 m lång, 2-4 m br och 1,5 m h med lodrät insida i kallmur och sluttande utsida av jord mot NÖ. Tvärvallarna är 4x1 m och 1 m hög. Vallgraven är ca 50 m lång, 2 m bred och intill 1,5 m djup. Även på SV sidan är kallmur. Vårdad. Krön av markant bergshöjd med moränavlagringar på NV sidan av sidodalgång. Skogsmark (mest hygge). 30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1583/ Täby 439:1 (figur 6)	Område med militära anläggningar	KMR: Område med bunkrar och skyttevärn ca 220x10-55 m (N-S). Bestående av 1 bunker och 5 skyttevärn grupperade längs i stort en (N-S) linje och med tyngdpunkten i S. Bunkern, belägen i SSO är T-formad och består av två i vinkel liggande halvcylindriska delar. Den i N-S 19 m lång, den i Ö-V 18 m lång. Båda är 3,5 m breda och 1,8 m höga och uppförda i betong med tre portar, ca 10 skottgluggar och 5 ventiler, invändigt 2,5 m höga med "bänkar" för stående skyttar och vila. Övermossad. Det täckta förbindelseröret, beläget 2-3 m V om bunkern och i slänt, är 33 m lång (Ö-V), 1,5 m bred och ca 1 m hög (nedgrävt, inre höjd 1,7 m), av betong. Delvis övermossad och övertorvat och med två portar, talrika skyttegluggar och ventiler. Skyttevärnen är 10-65 m långa (fr N-S: 33, 34, 65 m lång) och 3-12 m breda samt består i Ö av vallar, 1-4 m breda och 1-2 m höga, i regel av skärvig (sprängd) och vanlig sten i kallmur med rak insida och sluttande utsida av jord. Vallgravarna är 1-4 m breda och <1-2 m djupa, vanligen nedsprängda i berget. I regel finns även på V sidan smalare och lägre vallar av sten och jord. Skyttevärnen beväxta med enstaka barrträd och sly i S, dock röjt. Avsätter i Ö kanten av bergshöjd med moränavlagringar V om smal dalgång. Skogsmark. 20-30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1664/ Täby 439:2 (figur 6)	Stridsvärn	KMR: Skyttevärn, 65 m långt, 1,2 m brett och <1 m djupt. Avsätter i Ö kanten av bergshöjd med moränavlagringar V om smal dalgång. Skogsmark. 30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1188/ Täby 439:3 (figur 6)	Stridsvärn	KMR: Skyttevärn, 10 m långt, 2-3 m brett och 1 m djupt. Avsätter i Ö kanten av bergshöjd med moränavlagringar V om smal dalgång. Skogsmark. 30 mö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1603/ Täby 261:2 (figur 6)	Hägnad	KMR: Stensträng, 200 m lång (N-S-SÖ) 1-2 m br och 0,2-0,5 m hög, bestående av i regel 0,3-0,7 m stora stenar. Delvis bortbruten i S delen samt nersjunken i S delen. Något kuperad moränmark. Skogsmark. 20-25 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020. Delundersökt i S delen ca 60 m. Förundersökning 1993, dnr 148793.
L2014:476/ Täby 50:1 (figur 7)	Gravfält	KMR: Gravfält 130x50 m (VNV-ÖSÖ) bestående av ca 20 fornlämnningar. Dessa utgöres av 5 högar och 15 runda stensättning. Högarerna är 7-12 m diam (2 år 12 m, övriga 7-8 m) och 0,7-1,5 m hög. En (8 m i diam) har på krönet ett gravklot 0,5 m stor. Stensättningarna är 4-7 m i diam (ca 5 år 4 m, 5 år 5-6 m och 5 år 7-8 m lång och 0,2-0,5 m hög). Övertorvade med i några till enstaka stenar i ytan 0,1-0,3 m stora. Ett par högar har har gropar i mitten 1-1,5 m diam och 0,3-0,4 m djupa, ett par är kantskadade av odling. Gravfältets mittparti är överodlat i äldre tid. Beväxt med björk och tall. Krön och slänt av mindre moränrygg. Igenväxande hagmark. 15-20 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.

Obj.nr/RAÄ nr /Lämningsnr	Lämningsstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Aktualiserad bedömning enligt	Kommentar
L2014:105/ Täby 40:1 (figur 7)	Stensättning	KMR: Stensättning, rund, 10 m diam och 0,5 m hög. Delvis kraftigt övermossad fyllning av 0,4–1 m stora stenar varav de grövre främst samlade i mittpartiet. Bevuxen med två björkar, en tall, en gran samt en- och lövbuskar. VSV om och omedelbart intill motionsspår (NNV–SSÖ). S-sluttning av moränbunden bergshöjd. Skogsmark. 25 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2015:9935/ Täby 40:2 (figur 7)	Hägnad	KMR: Stensträng, 100 m lång (VNV–ÖSÖ) 1–2 m bred och 0,2–0,3 m hög, bestående av 0,3–0,8 m stora stenar till stor del lagda i enkel rad. Enstaka block intill 1,2 m stora ingår. Djupt nersjunken. Ötydlig och troligen skadad i VNV men bör ansluta till åkerkant. S-sluttning av moränbunden bergshöjd. Skogsmark. 10–20 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2015:9505/ Täby 332:1 (figur 7)	Hägnad	KMR: Stensträng, 23 m lång (115-315c) 1–2 m bred och 0,2–0,7 m hög, bestående av i regel 0,3–0,8 m stora stenar till stor del lagda i enkel rad. Enstaka block intill, 1,2 m stora ingår dock. Strängen har sannolikt tidigare varit förbunden med stensträng nr 40:2. S-sluttning av moränbunden bergshöjd. Skogsmark. Ca 15 m N om kraftledning (V–Ö) och 15 m S om motions slinga (V–Ö). 25 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2013:8213/ Täby 652 (figur 7)	Färdväg	KMR: Vägbank, ca 1040 m lång (NÖ–SV) och intill 1,2 m hög. Ställvis diken intill 0,5–1 m bred och 0,2–0,4 m djup. Vägen är en del av postvägen mellan Stockholm och Grisslehamn. Denna sträckning finns belegd på en karta från år 1728 (rågångsåtgård). Postvägen Stockholm–Åbo inrättades officiellt år 1638 och följde i stort sett den rutt som tidigare fanns mellan städerna. På Häradsekonomiska kartan från år 1901–1906 är vägsträckningen inte utritad som landsväg längre utan som en mindre väg (besiktning 2017, Lst dnr 43112-13008-2015). Svagt kuperad moränmark. Skogsmark (mestadels barrskog). 20–40 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020.
L2014:1520/ Täby 399:3 (figur 7)	Färdvägs-system	KMR: 3. Vägbank, ca 60 m lång (NNV–SSÖ) och 2–3 m bred. Ingår i färdvägssystem. 25–30 m ö.h.	Övrig kulturhistorisk lämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020. I bruk som g/c-väg.
L2014:156/ Täby 55:1 (figur 7)	Gravfält	KMR: Gravfält 55x25–35 m (N–S) bestående av ca 15 fornlämnningar. Dessa utgöres av 4 högar och 11 runda stensättningar. Högarna är 7–10 m diam (1 år 7 m, 3 år 9–10 m) och 0,7–1 m hög. Stensättningarna är 4–8 m i diam (ca 9 år 4–6 m, 2 år 7–8 m) och 0,2–0,5 m hög. Övertorvade. De större är något välvda och höglignande. Ett par har gropar i mittpartiet 2–3 m diam, ett par är till hälften borttagna av väg i V. Gravfältet skäres av ett par tomtängsel (VSV–ÖNÖ). Bevuxet med övervägande barrskog. Tangerar väg i V och skäres av två stängsel (ÖNÖ–VSV). N-sluttande moränmark. Tomtmark. 20 m ö.h.	Fornlämning	Lämningsstyplista	Ingen ändring 2020. Endast den N delen ingår i utredningsområdet och är delvis övertäckt av jordupplag vid besiktningsfallet.

Ny kraftledning mellan Sköldnora och Arninge

Arkeologerna, Statens historiska museer genomfört en arkeologisk utredning etapp 1, längs kraftledningen mellan Sköldnora och Arninge, i Upplands Väsby och Täby socknar och kommuner, Uppland. Utredningsresultatet ska fungera som planeringsunderlag inför ombyggnation av luftförande kraftledningar mellan Stora Alby och Arninge parallellt med befintlig ledning som succesivt kommer att rivas.

Vid utredningens registrerades 39 objekt och 43 lokaler med sedan tidigare kända lämningar besiktigades. Objekten utgörs av färdväg, stensträngar, lägenhetsbebyggelser eller annan bebyggelse möjligen från såväl före som efter år 1850, röjningsrösen, möjligt gränsmärke samt möjliga fornlämningar i form av boplatslägen, vars status kan komma att fastställas i etapp 2.

Arkeologerna

Statens historiska museer